

บทความวิจัย

บทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
ยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี*

**Roles and duties of Administrative Officer in solving the problem of drug
users/addicts in the area Lam Sonthi District, Lopburi Province**

นวกอร์ เรืองศรี**

Nawakorn Ruangsri

6314832046@ruemail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ ในการดำเนินงานของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ปัญหาและอุปสรรค และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอาวุโส ปลัดอำเภอฟายความมั่นคง สมาชิก อส. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า บทบาทและหน้าที่ ในการดำเนินงานของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี คือการพัฒนาตัวบุคคล โดยมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการสำรวจพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามภารกิจของหน่วยงาน มีการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น ปัญหาและอุปสรรค คือ กฎหมาย/นโยบายของรัฐบาลที่ไม่เด็ดขาดและรวดเร็ว ภูมิประเทศของอำเภอลำสนธิเป็นป่าภูเขาที่มีความสลับซับซ้อนและห่างไกล จำนวนกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน โดยมีแนวทางในการแก้ไข คือ การป้องกัน มีการรณรงค์ให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยจากการใช้สารเสพติด การปราบปราม มีการบังคับใช้กฎหมายและปราบปรามผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง และการแก้ไขโดยนำผู้เสพเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาให้ได้มากที่สุดและติดตามผลข้อเสนอแนะงานวิจัย คือ ควรมีกฎหมายที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางชัดเจนและแก้ไขปัญหายาในระดับชุมชน/หมู่บ้านได้จริง ประชาชน ตัวผู้เสพ และครอบครัว ควรปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายและคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด และควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง จัดทำบัญชีในระบบให้ชัดเจน

คำสำคัญ : บทบาทและหน้าที่ ; เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ; ยาเสพติด

Keywords : Roles and duties ; administrative officer ; drug

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

**นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบัน การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีจำนวนมากในทุกพื้นที่ของ ประเทศไทย และเป็นภัยร้ายแรงมายาวนาน โดยมีปัจจัยจากสภาพแวดล้อม สังคม หรือค่านิยมต่าง ๆ และสถานการณ์มูลค่ายาเสพติดที่ลดลง ส่งผลให้หาซื้อยาเสพติดได้ง่าย ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม รวมถึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้น ถือเป็นนโยบายสาธารณะที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ในขณะที่ประชาชนมีความคาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดในการควบคุม ป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิต จากการศึกษาทฤษฎีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นที่มาของนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านความมั่นคง โดยผลักดันการวิเคราะห์หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของทุกภาคส่วนในทุกประเด็นอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการหารือ วางแผน และยกระดับวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาศัยการผนึกกำลังคนและทรัพยากรให้มีส่วนร่วมแบบบูรณาการอย่างแท้จริง เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหลักและหน่วยงานรองในการป้องกัน แก้ไขปัญหา และช่วยเหลือประชาชน ทั้งจากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงต่าง ๆ เช่น การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ประกอบกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดกำลังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ มีการแพร่ระบาดอย่างรุนแรง โดยรัฐบาลหลายยุคที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในฐานะเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการขับเคลื่อน งานยาเสพติดและเป็นกลไกหลักของกระทรวงมหาดไทย ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความมั่นคงภายใน รวมทั้งเป็นกลไกบริหารจัดการแบบบูรณาการในระดับพื้นที่ โดยจังหวัดลพบุรี มีการดำเนินโครงการบำบัดปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและรักษาผู้เสพยาเสพติดทุกปีงบประมาณ เพื่อเป็นการรองรับกลุ่มผู้เสพยาเสพติดให้สามารถบำบัดฟื้นฟู ฝึกทักษะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้สามารถปฏิบัติตนให้เป็นคนดี อยู่ในสังคมและครอบครัวได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งมีการฝึกอาชีพ เพื่อให้ผู้ผ่านการอบรมสามารถนำไปประกอบอาชีพได้และไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก จากความเป็นมาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจการศึกษาเรื่อง บทบาท อำนาจหน้าที่ ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ว่ามีการดำเนินงานอย่างไร มีความคิดเห็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสนับสนุนอย่างไร ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมต่าง ๆ รวมถึงได้ทำการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดกรอบแนวคิดที่จะนำไปใช้ในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่ของอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี ดังนี้

1. การวิจัยสนาม (Field research) โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview)

2. การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางวิชาการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ บุคลากร พนักงาน/ เจ้าหน้าที่ของกรมการปกครองในพื้นที่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 6 คน ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอาวุโส ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคง สมาชิก อส. กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยสนาม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือ การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal interview) คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีจำนวนข้อซักถาม และการเรียงลำดับคำถาม ที่แน่นอนตายตัว เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่วนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตำราหนังสือ บทความวิชาการ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การวิจัยสนาม (Field Research) ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) โดยที่ผู้ศึกษาจะต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ไปตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามในการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะประสานกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนัดหมายวันเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทและหน้าที่ ในการดำเนินงานของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ในการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

1) การพัฒนาตัวบุคคล โดยมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติยาเสพติด รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และการพัฒนาตัวผู้เสพด้วยการฟื้นฟูให้ความรู้เพื่อให้มีอาชีพที่มั่นคง จะทำให้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไปจากวงวนเดิมๆ จะได้ไม่หวนกลับไปใช้สารเสพติดอีก

2) การกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการสำรวจพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดแบ่งเป็นโซน/ระดับ/สี กำหนดพื้นที่รับผิดชอบและกลุ่มเป้าหมายเพื่อวางมาตรการที่เหมาะสม

3) มาตรการในการดำเนินการ มีการผสมผสานมาตรการในการป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษา โดยให้ดำเนินการทางกฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ค้า และกลุ่มผู้เสพให้มีการบำบัดรักษาและฟื้นฟู

4) การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงานนั้น ๆ

5) การดำเนินงานแบบบูรณาการ มีการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร การกำหนดเป้าหมายและพร้อมกันปฏิบัติงาน อาทิ การบูรณาการกำลังร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด โดยสาธารณสุขอำเภอให้ดำเนินการรักษาผู้เสพพัฒนาชุมชนอำเภอให้ความรู้ในการฝึกทักษะฝีมือให้สามารถประกอบอาชีพได้ ตำรวจดำเนินการปราบปรามจับกุมผู้ค้ามาดำเนินคดีให้ถึงที่สุด อปท. สนับสนุนงบประมาณให้ผู้เสพที่ต้องการพัฒนาตนเองในท้องถิ่นของตนและกชน. ให้การศึกษากับผู้เสพที่อยากเรียนต่อ เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้า มีวุฒิการศึกษา เพื่อนำไปศึกษาต่อปริญญา ส่วนกำหนดหมู่บ้านในพื้นที่ติดตามหาชาวผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแจ้งเบาะแสให้ปลัดอำเภอทราบ

6) การมีส่วนร่วมของสังคมให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้สามารถแจ้งเบาะแสให้กำหนดหมู่บ้านในพื้นที่ทราบหรือนำตัวผู้ต้องการบำบัดเข้ารับการรักษา การจัดกิจกรรม และการส่งเสริมอาชีพ

7) การจัดทำแผนงาน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อให้การดำเนินงานที่ชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน รอบคอบและรัดกุม กำหนดให้มีตัวชี้วัด โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในแผนปฏิบัติงานประจำปี และดำเนินการตามแผนที่วางไว้

8) การระดมทรัพยากร การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน ประชาชน หรือท้องถิ่น เพื่อให้มีทรัพยากรที่เพียงพอในการปฏิบัติงานและขอความร่วมมือให้ทำความเข้าใจในความสำคัญของปัญหา

9) การให้ความสำคัญกับท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างวัฒนธรรมรักษากันเกิดซึ่งจะเป็นเกราะในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

1) กฎหมาย/นโยบายของรัฐบาลที่ไม่เด็ดขาดและรวดเร็ว ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก เกิดช่องว่างไม่ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2) ภูมิประเทศของอำเภอลำสนธิเป็นป่า ภูเขาที่มีความสลับซับซ้อน และห่างไกล ทำให้ผู้ค้าและผู้เสพสามารถหลบหนีและซ่อนตัวได้ง่าย ประกอบกับชาวบ้านไม่มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ ทำให้การปิดล้อมจับกุมเป็นไปได้ยากเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน และการเดินทางต้องใช้เวลา

3) จำนวนกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน หากเกิดเหตุฯ จะทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความเสี่ยง ความเชี่ยวชาญ และอุปกรณ์ในการป้องกันตัว

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีดังนี้

1) การป้องกัน มีการรณรงค์ให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยจากการใช้สารเสพติด เข้มงวดในสถานศึกษาโดยให้มีเจ้าหน้าที่ควบคุมความประพฤตินักเรียนและเยาวชน และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน และช่วยกันสอดส่องดูแลภายในชุมชน

2) การปราบปราม มีการบังคับใช้กฎหมายและปราบปรามผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง โดยใช้แนวร่วมภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสอาจมีการให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแส เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในสังคม

3) การแก้ไขโดยนำผู้เสพเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาให้ได้มากที่สุด และติดตามผลเพื่อป้องกันการกลับมาใช้ยาเสพติดอีก

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ ในการดำเนินงานของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จากการศึกษาวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวบุคคล โดยมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ทำหน้าที่ฝ่ายปกครองในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติยาเสพติด รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และการพัฒนาตัวผู้เสพด้วยการฟื้นฟูให้ความรู้เพื่อให้มีอาชีพที่มั่นคง จะทำให้ชีวิตประจำวันเปลี่ยนไปจากวงวนเดิมๆ จะได้ไม่หวนกลับไปใช้สารเสพติดอีก สอดคล้องกับแนวคิดของเชดส์คัตต์ เกตุสม (2550) พัฒนาตัวบุคคล เพื่อให้บุคคลมีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่จะสามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2563) บำบัดฟื้นฟูผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ตามสภาพการเสพติด รวมทั้งติดตามและให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูอย่างเหมาะสม การกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย มีการสำรวจพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดแบ่งเป็นโซน/ระดับ/สี กำหนดพื้นที่รับผิดชอบและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อวางมาตรการที่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของเชดส์คัตต์ เกตุสม (2550) กำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน เนื่องจากความจำกัดในทรัพยากรที่จะดำเนินงานและเหตุผลทางเทคนิค จึงควรกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเพื่อวางมาตรการที่เหมาะสม มาตรการในการดำเนินการมีการผสมผสานมาตรการในการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา โดยให้ดำเนินการทางกฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ค้า และกลุ่มผู้เสพให้มีการบำบัดรักษาและฟื้นฟู สอดคล้องกับแนวคิดของเชดส์คัตต์ เกตุสม (2550) ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน มาตรการป้องกันใช้ในการดำเนินงานกับพื้นที่และกลุ่มประชาชนที่ยังไม่มีปัญหา ส่วนมาตรการปราบปรามจะดำเนินงานกับพื้นที่ที่มีการผลิต การค้า การลำเลียงยาเสพติด ส่วนมาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพจะดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมายที่ติดยาเสพติด แต่ปัญหายาเสพติดในพื้นที่จะมีความสลับซับซ้อน ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคควรมีลักษณะยืดหยุ่น ผสมผสานมาตรการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามภารกิจของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงานนั้น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของเชดส์คัตต์ เกตุสม (2550) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับภารกิจหลักของหน่วยงานนั้นๆ การดำเนินงานแบบบูรณาการ มีการบูรณาการการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับพื้นที่ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร การกำหนดเป้าหมายและพร้อมกันปฏิบัติงาน อาทิ การบูรณาการกำลังร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด โดยสาธารณสุขอำเภอให้ดำเนินการรักษาผู้เสพ พัฒนาชุมชนอำเภอให้ความรู้ในการฝึกทักษะฝีมือให้สามารถประกอบอาชีพได้ ตำรวจดำเนินการปราบปรามจับกุมผู้ค้ามาดำเนินคดีให้ถึงที่สุด อบรม สนับสนุนงบประมาณให้ผู้เสพที่ต้องการพัฒนาตนเองในท้องถิ่นของตน และกศน. ให้การศึกษากับผู้เสพที่อยากเรียนต่อ เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้า มีวุฒิการศึกษา เพื่อนำไปศึกษาต่อปริญญา ส่วนกำหนดผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ติดตามหาข่าวผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแจ้งเบาะแสให้ปลัดอำเภอทราบ สอดคล้องกับแนวคิดของเชดส์คัตต์ เกตุสม (2550) ดำเนินงานในลักษณะองค์รวมแบบบูรณาการ โดยรวมเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดเข้ากับการปฏิบัติภารกิจแบบปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความต่อเนื่อง การมีส่วนร่วมของสังคม ให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาก็สามารถแจ้งเบาะแสให้กำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ทราบ หรือ

นำตัวผู้ต้องการบำบัดเข้ารับการรักษา การจัดกิจกรรม และการส่งเสริมอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของเซดคักดี เกตุสม (2550) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของสังคม เนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของสังคมการแก้ไข ปัญหา จึงทำให้องค์กรต่างๆ ภายในสังคมนั้นๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว การจัดทำ แผนงาน มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อให้การดำเนินงานที่ชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน รอบคอบและ รัดกุม กำหนดให้มีตัวชี้วัด โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในแผนปฏิบัติงานประจำปี และดำเนินการตามแผนที่ วางไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของเซดคักดี เกตุสม (2550) มีการสร้างแผนงาน เพื่อลดการซ้ำซ้อนในการ ปฏิบัติงานและควรที่จะต้องมีการประสานแผนการดำเนินงานกับหน่วยงานต่างๆ ด้วย และสอดคล้องกับ งานวิจัยของอรรถัย ยะมะโน (2556) ได้ศึกษา บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า บทบาทด้านการวางแผนและโครงการ ผู้นำท้องถิ่นมาจัดทำแผนปฏิบัติการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สอดคล้องกับนโยบายที่รัฐบาลกำหนด โดยกำหนดแนวทางออกมาเป็น แผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่บรรจุไว้ในเทศบัญญัติและ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี บทบาทด้านการจัดกิจกรรม จะเน้นกิจกรรมในลักษณะการป้องกัน ปัญหามากกว่า การระดมทรัพยากร การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน ประชาชน หรือ ท้องถิ่น เพื่อให้มีทรัพยากรที่เพียงพอในการปฏิบัติงานและขอความร่วมมือให้ทำความเข้าใจในความสำคัญ ของปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของเซดคักดี เกตุสม (2550) ระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐ และ เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเป็นการสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การให้ความสำคัญ กับท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกภูมิใจในภูมิปัญญา ท้องถิ่น สร้างวัฒนธรรมหมู่บ้านเกิดซึ่งจะเป็นเกราะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สอดคล้องกับ แนวคิดของเซดคักดี เกตุสม (2550) ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยนำมาประยุกต์ใช้หรือนำมา บูรณาการกับแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ นั้นๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้แก่ 1) กฎหมาย/นโยบายของรัฐบาลที่ไม่ได้เด็ดขาดและรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดของศุภชัย ยาวะประภาษ (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหน, 2564, หน้า 145) อธิบายว่า นโยบายเป็นแนวทางการดำเนินการของรัฐบาล หมายถึงถึงกิจกรรมที่ผ่านมาในอดีต กิจกรรมที่กำลัง ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และกิจการที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และสอดคล้องกับแนวคิดของ Mclaughlin (อ้าง ถึงใน วิธนา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2564, หน้า 68) การนำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้ไปปฏิบัติ โดยต้องพยายามปรับเปลี่ยนเรื่องการประนีประนอมระหว่างเป้าหมายและกลยุทธ์ที่ได้ กำหนดไว้กับข้อจำกัดด้านเงื่อนไขและสภาพแท้จริง ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปด้วยความ ยากลำบาก เกิดช่องว่างไม่ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกภักทะ เหล่ามีผล (2558) ได้ศึกษา ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยา เสพติดของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดปทุมธานี กล่าวว่า การนำนโยบายการปราบปรามยาเสพติดไปปฏิบัติ มีการสั่งงานที่ล่าช้าลงมา ตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา ทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน มาตรการใน การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง โทษในการลักลอบนำยาเสพติดเข้าประเทศยังไม่รุนแรง ทำให้มีผู้กระทำผิด ซ้ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโรจน์ เรื่องสุธรรม (2564) ได้ศึกษา บทบาทและหน้าที่ของ “เจ้า พนักงานฝ่ายปกครอง” กับนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่อำเภอ

ทำวุ้ง จังหวัดลพบุรี กล่าวว่า กฎหมายที่ใช้บังคับยังไม่ครอบคลุม ไม่สามารถใช้ในการปฏิบัติได้จริง 2) ภูมิประเทศของอำเภอลำสนธิเป็นป่าภูเขาที่มีความสลับซับซ้อน และห่างไกล ทำให้ผู้ค้าและผู้เสพสามารถหลบหนีและซ่อนตัวได้ง่าย ประกอบกับชาวบ้านไม่มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ ทำให้การปิดล้อมจับกุมเป็นไปได้ยากเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน และการเดินทางต้องใช้เวลาาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโรจน์ เรื่องสุธรรม (2564) ได้ศึกษา บทบาทและหน้าที่ของ “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง” กับนโยบายการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี กล่าวว่า มีการปกปิดข้อมูล ข้อเท็จจริงของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด และไม่ได้รับความร่วมมือจากคนในครอบครัวและคนในชุมชนเท่าที่ควร การดำเนินการที่ผ่านมายังเป็นเรื่องของทางราชการเท่านั้น ทำให้การค้นหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดทำได้ยากลำบากภายในระยะเวลาที่โครงการกำหนด 3) จำนวนกำลังเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน หากเกิดเหตุ จะทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความเสี่ยง ขาดความเชี่ยวชาญ และอุปกรณ์ในการป้องกันตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของอรทัย ยะมะโน (2556) ได้ศึกษา บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน กล่าวว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ ความเข้าใจเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภักดิ์ เหล่ามีผล (2558) ได้ศึกษา ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดปทุมธานี กล่าวว่า เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานปราบปรามยาเสพติดมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอเนื่องจากไม่มีผู้อยากมาปฏิบัติงาน เป็นงานที่เสี่ยงอันตราย และยังขาดแคลนเครื่องมือ อุปกรณ์ในการปราบปรามยาเสพติด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิโรจน์ เรื่องสุธรรม (2564) ได้ศึกษา บทบาทและหน้าที่ของ “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง” กับนโยบายการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี กล่าวว่า ททรัพยากรด้านบุคลากร งบประมาณ ในการปฏิบัติหน้าที่มีไม่เพียงพอ

แนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี จากการศึกษาวิจัยพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้แก่ การป้องกัน มีการรณรงค์ให้ความรู้ถึงโทษและพิษภัยจากการใช้สารเสพติด สอดคล้องกับแนวคิดของเชิดศักดิ์ เกตุสม (2550, หน้า 19) การให้การศึกษ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาแนวทาง วิธีการที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เข้มงวดในสถานศึกษาโดยให้มีเจ้าหน้าที่ควบคุมความประพฤตินักเรียนและเยาวชน และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชน และช่วยกันสอดส่องดูแลภายในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ เชิดศักดิ์ เกตุสม (2550, หน้า 17) กล่าวว่า การป้องกันยาเสพติด หมายถึงกระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้าโดยการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษ ข้อมูลข่าวสารให้ความรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กันในเรื่องคุณภาพชีวิต ยาเสพติด การป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้รอดพ้นจากภัยยาเสพติด เท่ากับเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่บุคคลจนมีความสามารถเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในช่วงชีวิตได้ โดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติด และสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2563) รณรงค์ให้เด็ก เยาวชน ผู้ใช้แรงงาน และประชากรกลุ่มเสี่ยง ตระหนักรู้ถึงโทษของยาเสพติด เพื่อป้องกันการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ โดยใช้กลไกภาครัฐ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรณกฤต จิตต์ธรรม (2563) ได้ศึกษา การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนปู้เย็น ย่าคำ ยังอยู่ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร กล่าว

ว่า ส่งเสริมและทำความเข้าใจให้ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดและตระหนักว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของส่วนรวมทุกคนต้องช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ผู้ปกครองดูแล สังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการป้องกันยาเสพติดโดยครอบครัว ซึ่งเป็นด่านแรกที่สำคัญที่สุด และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนให้มีทัศนคติที่ห่างไกลยาเสพติด การ **ปราบปราม** มีการบังคับใช้กฎหมายและปราบปรามผู้กระทำผิดอย่างจริงจัง โดยใช้แนวร่วมภาคประชาชนในการแจ้งเบาะแสอาจมีการให้รางวัลแก่ผู้แจ้งเบาะแสด เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดของเชดคักดี เกตุสม (2550, หน้า 19) การป้องกันยาเสพติดให้กับกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพื่อลดโอกาสการใช้ ช่วยสร้างกลไกส่วนหนึ่งในการปฏิบัติ ได้แก่ การจัดระบบเวรยามเฝ้าระวังตามแหล่งมั่วสุม การแก้ไขโดยนำผู้เสพเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษาให้ได้มากที่สุด และติดตามผลเพื่อป้องกันการกลับมาใช้ยาเสพติดอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณทิวา มุณีแถม (2562) ได้ศึกษา แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี กล่าวว่า มีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษาเสพติดเป็นของตนเองที่เรียกว่า “บ้านแสนสุข” รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน นอกจากนี้เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และสอดคล้องกับแนวความคิดของทศพร เผ่ากันทะ (2559) ได้ศึกษา นโยบายสู่การปฏิบัติด้านการปราบปรามยาเสพติด ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า หน่วยงานจะต้องมีการติดตาม เฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหม่ และจะต้องมีการประเมินถึงผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ว่ามีจำนวนลดลงหรือไม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีกฎหมายที่เป็นรูปธรรม มีแนวทางชัดเจนและแก้ไขปัญหายาในระดับชุมชน/หมู่บ้าน ได้จริง มีขั้นตอนกระบวนการที่สามารถบำบัดรักษาได้จริงและการเพิ่มบทลงโทษที่หนักขึ้น
2. ในการค้นหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในพื้นที่ ประชาชน ตัวผู้เสพ และครอบครัวเอง ควรปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และคำแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง จัดทำบัญชีในระบบให้ชัดเจนและมีทีมงานคอยติดตามอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด กลับไปเสพหรือยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดซ้ำอีก

เอกสารอ้างอิง

- กรรณทิวา มุณีแถม. (2562). *แนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ตำบลบาราเฮาะ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เชดคักดี เกตุสม. (2550). *การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในมณฑลทหารบกที่ 33 จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศพร เผ่ากันทะ. (2559). *นโยบายสู่การปฏิบัติด้านการปราบปรามยาเสพติดในเขตพื้นที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น.

- รณกฤต จิตต์ธรรม. (2563). การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในชุมชนปู่
 เย็น ย่าคำ ยังอยู่ แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสยาม.
- วีณา พึ่งวิวัฒน์นิกุล. (2564). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6401 การกำหนดและการวิเคราะห์
 นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัย ภาคพิเศษ.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2564). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนวิชา PAD 6401 การกำหนดและการวิเคราะห์
 นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยภาคพิเศษ.
- สิทธิโรจน์ เรืองสุธรรม. (2564). บทบาทและหน้าที่ของ “เจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง” กับนโยบายการแก้ไขปัญหา
 ยาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด: กรณีศึกษาเฉพาะกรณีในพื้นที่อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี. การค้นคว้าอิสระ
 รัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2563). แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและ
 ปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (พิมพ์ครั้งที่ 1).
 กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อรทัย ยะมะโน. (2556). บทบาทผู้นำท้องถิ่นต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การ
 ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เอกภัทร เหล่ามีผล. (2558). ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของ
 เจ้าหน้าที่ตำรวจ ของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.